

Väestökehityksen haasteita perusopetuksen järjestämisessä käsittelevä työryhmä

Aika: keskiviikko 30.10.2024 klo 9–11

Paikka: OKM, Meritullinkatu 10, Helsinki, kokoushuone Seminarium ja Teams

Läsnä:

Eeva-Riitta Pirhonen, Minna Polvinen, Aili Johansson, Tommi Karjalainen, Sini Keinonen, Johannes Peltola ja Mika Puukko, OKM

Kurt Torsell, Juho Helminen, Petra Packalen ja Annika Westerholm, Opetushallitus

Taina Eckstein ja Suvi Savolainen, Valtiovarainministeriö

Pia Suvivuo, Sosiaali- ja terveysministeriö

Päivi Kamppi ja Mari Rökköläinen, Karvi

Pauliina Viitamies, OAJ

Irmeli Myllymäki, Kuntaliitto

Hannu Freund, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT

Annakaisa Tikkinen, Sivistysala ry

Jens Mattfolk, Finlands Svenska Lärarförbund FSL

Barbro Högström, Espoon kaupunki

Ulrika Lundberg, Pargas stad

Siv Sandberg, Åbo Akademi

Janne Varjo, Helsingin yliopisto

Pöytäkirja

1. Kokouksen avaaminen ja läsnäolijoiden toteaminen

Työryhmän puheenjohtaja, ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen avasi kokouksen. Todettiin läsnäolijat. Kokouksen esityslista sekä edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

2. Perusopetuksen järjestämisen tulevaisuuden näkymiä erilaistuvissa kunnissa tilastojen valossa

Opetusneuvokset Kari Nyyssölä ja Petra Packalen Opetushallituksesta pitivät esityksen perusopetuksen järjestämisen tulevaisuuden näkymistä. Esityksessä tarkasteltiin väestömuutosluokaltaan erilaisten kuntien aseman muuttumista vuoteen 2040 oppilasmäärän, kouluverkon, opettajatarpeen ja kustannusten kannalta perustuen Tilastokeskuksen tuoreimpaan vuoden 2024 väestöennusteeseen. Lisäksi esitettiin laaja-alaisen kouluverkkojaottelun pohjalta kahdeksaan erilaiseen luokkaan jaoteltujen kuntien tilannetta.

Väestöennusteen mukaan alle 15-vuotiaiden määrä laskisi nykyisestä 832 000 nuoresta runsaaseen 700 000 nuoreen vuoteen 2070 mennessä. Kuntia voidaan luokitella viimeisen viiden vuoden aikana toteutuneen

väestömuutoksen perusteella nopeasti kasvaviin, kasvaviin, väestöään menettäviin ja väestöään nopeasti menettäviin kuntiin. Kun perusopetuksen oppilasmäärä putoaa väestöennusteen perusteella vuoteen 2040 mennessä valtakunnallisesti noin 16 %:lla, väestöään menettävissä kunnissa määrä alenisi noin 33 %:lla ja väestöään nopeasti menettävissä kunnissa noin 39 %:lla. Samalla koulujen määrä vähenisi lievemmänkin skenaarion mukaan noin 1 600 kouluun painottuen väestöään menettäviin kuntaluokkiin.

Opettajia on tällä hetkellä 50 000. Mikäli nykyinen opettaja-oppilas-suhdeluku säilyisi ennallaan, vuonna 2040 opettajia olisi oppilasmäärien pienenemisen myötä noin 42 000. Opettajatarve vähenisi väestöään menettävissä ja myös kasvavissa kuntaryhmissä selvästi. Sen sijaan nopeasti kasvavissa kunnissa tarve pysyisi suunnilleen ennallaan.

Perusopetuksen yksikkökustannukset kasvaisivat kaikissa kuntaluokissa. Mikäli kustannukset jatkaisivat kasvuaan samaan tahtiin kuin 2001–2022, kulut nousisivat vuoteen 2040 enimmillään väestöään nopeasti menettävissä kunnissa noin 14 600 euroon. Nopeasti kasvavissa kunnissa kustannukset jäisivät alhaisemmiksi.

3. Perusopetuksen laatukriteerit

Neuvotteleva virkamies Minna Polvinen opetus- ja kulttuuriministeriöstä piti esityksen perusopetuksen laatukriteereistä. Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisesti kuluvalla hallituskaudella arvioidaan laatukriteereiden päivittämistä.

Edellisen hallituskauden Oikeus oppia-ohjelman työryhmä tarkasteli perusopetuksen laadunhallinnan tuolloista tilaa ja ehdotti loppuraportissaan jatkovalmistelun pohjaksi kaksitasoista järjestelmää, joka koostuisi perusopetuksen järjestämisen laatukriteereistä ja koulun toiminnan itsearviointin suuntaviivoista. Lisäksi työryhmä nosti esiin periaatteita, joita laatukriteereiden valmistelussa olisi syytä huomioida, ja tarpeen perusopetusta koskevan tiedontuotannon ja tiedontuotannon koordinaation vahvistamiselle.

Yhtenä väestökehityksen haasteita käsittelevän työryhmän tehtävistä on valmistella ehdotus perusopetuksen laatukriteereiden uudistamisesta. Työryhmälle on tarkoitus nimetä alatyöryhmä, joka valmistelee esityksen tietopohjan systematisoinnista ja laatutekijöistä, joita tulisi jatkossa seurata. Nämä voisivat olla esimerkiksi 10 selkeää, valtakunnallisesti seurattavaa kriteeriä. Alatyöryhmä valmistelee työnsä pohjalta esityksen työryhmän käsiteltäväksi.

4. Seuraavan tapaamisen ajankohta (10.12. klo 13–15)

Työryhmän seuraava kokous pidetään 10.12. klo 13–15 hybridikokouksena (Meritulli STM, Meritullinkatu 8 ja Teams).

5. Muut esille tulevat asiat

Muita asioita ei noussut esiin.

6. Kokouksen päättäminen

Ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen päätti kokouksen klo 11.